

DANAŠNJA IN NEKDAŠNJA SODBA O LINCOLNU.

LISTI, KI GA DANES HVALIJO, SO GA OMALOVAŽEVALI OB NJEGOVU REVOLUTIVI.

Delali so mu najhujše očitke in zamerjevali na očitnem načinu.

New York, N. Y. (Fed. Press.) — Lincolnov rojstni dan je prišel in minil. Predsednik Harding je rekel, da narod potrebuje voditelja kot Lincoln, ki je pa govoril nekaj podobnega. Dnevnik "New York Herald", ki podpira Hardinga, je na široko povedal, kaj je govoril Harding in prinesel je tudi uvodnik, v katerem je blaznik pisal, kot sedaj pišejo vsi časnikarji o Lincolnu. Ampak tukaj podajamo, kaj je dnevnik "New York Herald" rekel o Lincolnu devetnajstega maja tisoč osem sto šestdeset:

"Republikanska konvencija v Chicagu je imenovala Abraham Lincoln iz Illinoisa predsedniškim kandidatom Združenih držav — nekega zapadnega advokata tretje vrste, ki je celo siromasnejši kot siromasni Pierce. Postopanje republikanske stranke v tej stvari naznanja značilno, da majhen intelekt postaja manjši. Prešli so Sewarda, Chas. in Banksa, ki so državni in zmorni ljudi, in izbrali so govornika četrte vrste, ki ne govori dobro slovnice, in ki ponuja svoje ostore, literarne kompozicije po dve sto dolarjev komad, da dobi vetra (denarja). Naši študenti se spominjajo, da je ta peripatetični političar obiskal New York pred dvema ali tremi meseci na svoji finančni turi, ko je za plačilo za svoje slabo kano, zabeleženo s sirovostjo in dovipji, našli svoje šepo s dolarji, ki so bili kovani iz republikanskega fanatizma."

Prihodnji dan je "New York Herald" prinesel:

"Odločitev Sewarda in nominacija Lincoln, ki zastopa vse, kar je brutalnega in krvavega v Sewardovem političnem programu, in ki nima niti mrvice osebnih zmognosti, je hud udarec republikanski strankini organizaciji, kakor je bil boj v Charlestonu demokraciji... Kot največje zmognosti pripisujejo kandidatu (Lincoln), ki ga vposobujejo za vladarja trideset milijonov svobodnih mož... da zna "vlačiti plohe" in da je "pošten". Mi ne razumemo, kaj ima njegova prva zmognost opraviti z znanjem vladanja. O drugi pa vemo, da je te vrste, ki ga postavlja med demagog in roparje, ki zdaj rojijo o javnih uradov, da se jim bolj osigura njih plen."

Prihodnji dan je "New York Herald" rekel:

"Predsedniški kandidat Abraham (pravilno) Lincoln je neizobražen človek, navadni vaški političar, brez izkušnje z ozirom na praktične dolžnosti državnika, ki je poznan, ker je nekateri glasoval nepopolarno, ko je bil član kongresa."

Prihodnji dan je pa "New York Herald" pisal:

"Lincoln je tiste vrste izdajalec, ki je bil občen v Charlestonu (John Brown) — abolicionist (bojevnik proti sužnosti) najbolj rdeče barve, katerega lahko drugi ljudje potegnejo do najskrajnejšega. Ker nima izobrazbe in ne pozna olike, bo igrača njegove stranke, katero bodo metali semintje, ako dobi kontrolo nad vlado. Prvičar med Sewardom in tem literarnim zapadnim kmetom — je soper — to je pretanka k satiri. Lincoln poseduje v večini vse, kar je napravilo Sewarda nepopolnega pri konzervativnem razredu, med ko

(Dalje na 3. strani.)

Pregled večjih dnevnih dogodkov.

Amerika.

Požar v norišnici v New Yorku: 25 oseb izgubilo življenje. Upravitelj Burnsove detektivske agencije je priznal, da se detektivji vtihotaplajo v delavske organizacije.

Pravljica o carjevih draguljih v Ameriki je končno razgaljena. Rudarji v Zapadni Virginiji niso dobili "induzkna" proti baronom premoga.

Evropa.

25 ubitih, 200 ranjenih v boju med Poljaki in Litvinci.

Stavke na Francoskem se razširjajo.

Francozi v Ruhr ubili nemškega rudarja. Dva Francoza ubita pri železniški koliziji v ruhrski dolini.

Rudarji Anglije se pripravljajo na štrajk.

Niš nevega iz Turčije.

VODJA BURNSOVE AGENTURE PRIZNAL ŠPIONAŽO.

Meyers, ki toži Balanova, je priznal pri zaslišanju, da se detektivji v delavskih organizacijah.

ŠPIJONI PRISPEVAJO DENAR ZA PROPAGANDO.

Chicago, Ill. — Allen O. Meyers, upravitelj Burnsove detektivske agencije v New Yorku, katerega je Albert Balanova obtožil, da je organiziral konvencijo komunistov v gozdu pri Bridgemanu v Michiganu v minulem avgustu in potem vodil vpad na delegate, je zadnje soboto priznal, da je Balanova niaršiem povedal resnico.

Meyers je prišel v Chicagu zadnji feđen z namenom, da zatoži Balanova radi kriminalnega razgaljanja. Frank P. Walsh ma je dovolil, da je predložil svoj zagovor. Meyers taži, da je on organiziral michigansko konvencijo; prav tako taži, da je Balanova narekoval pismo na newyorškega postarja, ki je nosil podpis "Svet Rdeče zvezde" in goznilo, da rdečkarji poženejo v zrak poslopje Woolworth, ako ne bodo politični jetniki izpušeni iz ječe.

Meyers je med ispravevanjem priznal, da ima Burnsova detektivska agentura vohune v komunistični stranki, I. W. W. in v drugih delavskih organizacijah. On ve, da najmanj deset detektivov operira med komunisti.

Dalje je priznal, da so detektivji aktivni člani v teh organizacijah, da je njih naloga, priti v odbore, na zbere in povsod, kjer se sklepajo "škodljivi propagandi za strano glavljenje vlade Združenih držav". Priznal je tudi, da vohuni prispevajo denar za radikalno propagando. Natančnih števil ne ve, ampak prispevki znašajo tisoče dolarjev.

Meyers je tudi priznal, da je večkrat dobil znak zveznega detektiva in posloval kot nameščeneec justičnega departamenta. Povedal je tudi, da je potoval v Evropo kmalu po eksploziji v Wall Streetu. Znani vohun Lindenfeld, ki je zasledoval bombarje na Poljskem in kateri se je pred kratkim vrnil v Ameriko, toda narke seljenike oblasti so ga poslale nazaj — je bil v njegovi službi.

Na Meyersovo tožbo je bil Balanova aretiral v soboto in takoj izpuščen, ko je Edward Neckels, tajnik Čikaške delavske federacije, postavil zanj \$5000 poročila. Balanova je dejal, da pozdravlja tožbo, ker bo imel zopet priliko razkriti umazano delo detektivskih agencij.

Obravnava proti edenindvajsetim komunistom, ki je imela pričetki 26. februarja v St. Josephu, Mich., je zopet preložena po dogovoru med Frankom P. Walshem, zagovornikom obtožencev in po možnim generalnim pravdnikom Smithom v Michiganu. Otvori se 5. marca.

Proces bo vsekakor zanimiv. Balanova bo ena glavnih priča z govorništvu, s pomočjo katere skuša Walsh dokazati, da je bila

TRANSPORTACIJA POD KRIVATNO KONTROLO POKA.

SKUŠA SE URAVNATI Z RAZNIMI ODREDBAMI IN KOMINJAMI.

Takozvane svobodne konkurence ni!

Washington, D. C. — Takozvane svobodne konkurence ni več v transportnem sistemu. Imamo takozvano meddržavno trgovsko komisijo, ki uravnava ali odločuje kako visoka bo voznina. Železniške družbe so razprodale večina "svet", ki jim je bil nekoč darovan, da so zgradile železniške proge. V teku let so potegnile mastne dobičke, malo denarja so pa utaknile v dobro vzdrževanje ameriških železnic, kapital je bil zvođen. Vse te velike napake v gospodarstvu železnice se malhujejo in ljudstvo mora plačevati račun. Voznina za prevažanje produktov je postala tako visoka, da naganja cene produktov navzgor, povzročajo veliko draginjo.

Železnice bi se lahko ugnale in prišile, da bi znižale voznino, "ako" bi bila vodna pot tako razvita, da obhvaljuje blagovno transportacijo pri niski prevoznini. Tega pa nimamo, kar povesta izjavi H. Z. Smith, predsednika Društva severozapadnih dokajnih promogovih podjetnikov, in Fred G. Hartwell iz Chicaga.

Smith pravi, da sta za pošiljanje vzhodnega premoga proti severozapadu via Velikih jezer dva železniški poti. Ena gre od rudnikov do pristanov v jezeru Erie, druga gre od gornje jezerskih pristanov do mesta, kjer se premog krcamurja.

Za pridejo podaja državo Ohio, kot državo, iz katere se izvaja premog, Minneapolis in St. Paul pa kot mesti, kamor se premog dovažja. Tu vidimo, da mora premog napraviti okoli tri sto milj poti na železnicih in osem sto milj poti po jezerih. Obe železniški poti se lahko smatrate za kratki poti. In lahko se reče, da se prevoz izplača ali da je balanciran, ako so vozovi naloženi na oboje strani.

Zdaj naj se pa s to potjo primerja prevoz premoga iz države Illinois. Pot je dolga samo šest sto milj na železnici. Voz gre tja naložen, vrne se pa prazen. Iz zgornjih pristanov pošiljajo premog v pokritih železniških vozovih, vozovi, ki prihajajo od rudnikov, so pa odprti in v njih ne morejo pošiljati žita.

Da se to izjednači, je komisija v letu 1917 povzela voznino za vzhodni in zapadni pot po petnajst centov. Z drugimi besedami to pomeni, da je bila povzeta voznina za tri sto milj poti na železnici za prevažanje po jezeru za trideset centov, ali vse prevažanje po železnici za šest sto milj po petnajst centov.

Odredba komisije je bila poznana pod šte. 28, tako da je bilo treba več plačati \$1.74, na premozu iz Illinois pa le \$1.17. Diferenca znaša 57 centov in plačati jih je bilo treba za prevažanje po jezerih.

Poleg je komisija določila še tri cente pri toni kot odkodnino za razkladanje v pristaniščih jezera Erie. Smith meni, da bi ne bilo mogoče plačevati te vozninske kazni, ako bi ladije povprečno ne razčunile od tone samo štirideset centov.

Pa Smithovi izjavi ni prave konkurence v transportaciji, ampak železnice vživajo zaščito.

Ta zaščita se da odpraviti le tedaj, ako se vs transportni sistem nacionalizira, in sicer železnika in vodna pota. Ako se to izvrši, bo transportni sistem res služil ljudstvu in ne za obogatitje posameznih transportnih magnatov. Dokler se to ne zgodi, ne bo odpravljena transportna miserija, pa magari če se zgrade vodna pota, ki bodo vezala Velika jezera s Atlantskim oceanom in Mehškim zalivom.

tajna konvencija v gozdu pri Bridgemanu delo agentov-provo-katerjev.

CENE ŽIVIL SO 13 Odstotkov VIŠJE KOT SO BILE LANI.

Washington, D. C. — Department za delo poroča, da so bile v januarju cene življenjskih potrebščin v splošnem trinajst odstotkov višje kakor pa v januarju 1922. Naštetih je čes 400 predmetov in poleg živl je všteta tudi obleka in stavbinski material.

PRAVLJICA O CARJEVIH DRAGULJAH RAZGALJENA.

KOLIKO ČANA BO TO NOVO RAZGALJENJE DEJALO PRED NOVIMI PRAVLJICAMI?

Kje bodo zdaj iskali carjeve dragulje, se niso povedali.

New York, N. Y. — O carjevih draguljih je bilo povedanih že toliko pravljic, da navadnim ljudem že presedaajo te čenče, a katerimi veliki dnevniki polnijo svoje kolone. Lenin je te dragulje po častnikarskih vesteh najmanj že petdesetkrat prodal. Sovjetska vlada, "ki se majo in ziblje", jih je najmanj par ducokrat zastavila, da si je zopet pomagala na noge. Ako so bili ti dragulji zastavljeni danes v Parizu, so jih zastavili prihodnji mesec v glavnem mestu Švedske ali katere druge države. Povest o carjevih draguljih se je vlekla skozi kolone kapitalističnih dnevnikov, kakor povest o "Jari kači in ateklem polju". Častnikarski lažnjivci so delali tako vodo s carjevimi dragulji kot z nacionalizacijo žen v Ruvi. Končno so odkrili — da draguljev ni v grobu, o katerem so trdili, da so v njem.

Te pravljice o carjevih draguljih so povzročile, da sta se za stvar pričela zanimati tudi zakladniški in vojni department.

Zadnja laž o carjevih draguljih je povzročila vendar nekaj dobrote. Prepričala je ves svet, da ni bilo draguljev v grobu mornarja Jamesa Jonesa in da o teh draguljih krožijo pravljice, za katerimi se skrivajo gotovi nameni.

Nihče ni naznanil, če bodo pričeli iskati dragulje tudi v drugih grobovih v Združenih državah, katerih je nekaj milijonov. Mogoče je temu molku iskati vzrok v tem, da oblasti ne morejo pričeti s iskanjem draguljev, dokler Bakhtmetjev in W. J. Burns ne prejmeta zopet anonimnega pisma.

Malo več kot pred mesecem dni je dnevnik "Chicago Daily News" presenetil svet s vestjo, ki je pripovedovala, kako so prišli dragulji, s katerimi so se dičili Romancovi, v raket mornarja Jamesa Jonesa, ki je umrl 20. avgusta 1920. Vlada je o tem vedela že meseca, toda mudilo se ji ni. Odkopati se vendar ne more mornarjev grob brez potrebnih formalnosti.

Vladi se ni mudilo, pa vlada tudi ne more čakati. Počasi, toda zavestno se je gibal. Posvetovali so se justični, vojni in zakladniški department med seboj. Kaj je izvršil justični department, se ne ve. Mogoče je ponudil svojo službo, da stvar postane še bolj misteriozna.

Izmenjana so bila pisma in bezgovjave med Washingtonom in New Yorkom. Vojaška straža s resnimi obrazi je stražila pokopališče. Končno je došla odredba iz Washingtona, da se gomila odpre. Prenešli so raket mornarja pod zaščito dobre vojaške straže in posebnega zastopnika zakladniškega departamenta William J. Williamsa v pokopališčno mrtvašnico. Tu so odprli raket in iz nje so vzeli truplo mornarja Jonesa.

Vzeli so blazino, natlačeno z oblanci, na kateri je počivala mornarjeva glava. Stresli so oblance iz nje. Iskali so s čes med lesenim zunanjim rakvijo in notranjo kovinasto kralo. Tolčki so po rakvi, obračali so jo okoli in preiskavali in se prepričali, da nima tajnih predalov in skrivati. Pregledali so telo. Draguljev ni bilo nikjer. Položili so truplo zopet v raket in jo odnesli v grob, ki pa ni globok.

"Nikdar nismo verjeli, da so dragulji v grobu," je rekel izred-

ZDaj SE KOLJEJO POLJAKI IN LITVINC.

25 ubitih in 200 ranjenih na poljski fronti. — Dva Francoza in eden Belgijec ubit v Ruhru.

FRANCOZI PRAVLJO, DA SO STRLI NEMŠKI BOJKOT.

Pariz, 19. febr. — Litvinsko poslanstvo v Parizu je prejelo brzojavno poročilo, ki se glasi, da je poljska redna armada, obstoječa iz pehote, konjenice, topništva, strojnice, oklopnih vozov in treh letal, invadirala nevtralni pas blizu Oranija, zasedla glavno železniško progo Grodno-Vilno in napadla litvinske posadke brez svara. V krvavem boju je bilo ubitih 25 mož in 200 ranjenih. Bojevanje se nadaljuje.

Druga vest iz Kovna se glasi, da je litvinska vlada poslala brzojavno noto sekretarijatu lige narodov z zahtovo, naj liga takoj stori potrebne korake in prepreči vojno.

Litvinski civilisti v invadiranem okolliu se pridružujejo vojaškim četam. Poljaki ropajo in poigajo vad.

Poljski poslanik v Parizu pravi, da še ni bil uradno obveščen o bojevanju. Po mnenju tukajšnjih diplomatov je Poljska jezna, ker je Litvinska dobila Memel od lige narodov, zato nameravajo Poljaki okupirati železniške proge Grodno-Vilna-Dvinsk do letiške meje, pretrgati direktno zvezo med Litvinsko in Sovjetsko Rusijo ter s tem odrezati Rusijo od vzhodne Prusije.

Varšava, Poljska, 19. febr. — Poljska vlada poroča uradno, da se litvinski vatači v okolliu Vilne ustavljajo poljskim četam, ki so dobile nalog od lige narodov, zasedi nevtralne cone. Litvinskim vatašem pomagajo redne litvinske vojaške čete.

Duesseldorf, Nemčija, 19. febr. — Včeraj sta se pripetili dve nesreči na železnicih, katere operirajo Francozi in Belgijci v Ruhru. V Oesfeldu sta trešila francoski in belgijski vlak in eden Belgijec je bil ubit. V Belhausenu, južno od Bochuma, je pet skupaj spetih lokomotiv treščilo v francoski vojaški vlak. Dva Francoza sta bila ubita in enajst je ranjenih. Francozi dolže nemške sabotiste, da so zakrivili nesrečo.

Francozi poročajo, da se pasivna resistenca Nemcev drobi in da se nemški ekstremisti zdaj lotevajo gverilske vojne, ker ne morejo upogniti Francozov s stavkami, bojkotom in sabotažo. Pobijanje bojkota v Essen so vrši ne ta način, da se gruč vojakov vozijo v tovornih avtomobilih od prodajalne do prodajalne in od gostilne do gostilne. Po dva vojaka gresta v lokal in zahtevata blago; ko ne dobita, kar bi rada kupila, aretirata lastnika in ga vržeta v avtomobil znanaj. Veliko število trgovcev in kavarnarjev je bilo že aretiranih.

Ker mesto Geselekirehen ni hotelo plačati naložene globe sto milijonov mark v prpirju, so francoski vojski okupirali mesto in zaplenili 88,000,000 mark iz občinske blagajne ter 18 milijonov mark iz blagajne na železniški postaji. Dr. Gruetznar, nadpredsednik nemške provinčne oblasti v delu Porenake in Ruhr, je bil večeraj izgnan, ker je v pismu imenoval Francoze in Belgijce v Ruhru bandite.

Kakor je videti, ekonomska vojna v Ruhru udarila obe stranki. Nemei in Francozi trpe valed štrajkov in bojkota. Francozi plačajo in tovarne v Loreni zapirajo vrata in brezposelnost se je pojavila v Franciji prej kot v Nemčiji.

Berlin, 19. febr. — Berlinski li-

RUDARJI IZGUBILI SODNIŠKO PREPOVED V WEST VIRGINIJI.

Charleston, W. Va. — Prošnja odbornikov rudarske organizacije v Zapadni Virginiji za sodniško prepoved, ki naj zabrani šerifu Don Chafinu v okraju Logan in drugim krajevnim uradnikom vti kati se v gibanje rudarjev za razširjenje in utrjenje njih organizacije, je padla na gluha ušesa. Zvezi sodnik George W. McClintick je zavrnil prošnjo za prepoved. Isti sodnik je pa lansko poletje metal "induzkna" od sebe na levo in desno, ko so jih zahtevali rudniški baroni!

FRANCOSKA VLADA V SKRBEH RADI STAVKE.

Štrajk na Francoskem se razširja in velika draginja stiska ljudstvo.

DELAVCI ANGLIJE PRITISKAJO ZA INTERVENCIJO.

Pariz, 19. febr. — Stavka francoskih rudarjev se širi in Polnecarjeva vlada je v velikih skrbih. Po vseh rudniških okolliih severne Francije stopajo rudarji v stavko; to je dalo pogum nemškim rudarjem v Saar, da nadaljujejo svoj štrajk in se nečjejo pogajati s francoskimi oblastniki.

V Loreni, kjer se francoske jo-karske industrije, je zavlada velika brezposelnost valed polmanjkanja premoga in koksa. Tovarnarji v drugih krajih Francije zapirajo tovarne, ker se ne morejo več zanašati na premog iz Ruhr.

Gospodarska kriza v Franciji je dnevno akutnejša. Cene živil so ngratle za 25 odstotkov v januarju. Stvar, ki je stala leta 1912, za frank, stane danes štiri franke in pol. Mende so pa ostale brez malle-ka iste in med delavei je velik nepokoj ter agitacija za zvišanje plač. Frank pada. Pred vojno je bil frank vreden 23 centov, danes jih je treba 17 za en ameriški dolar.

London, 19. febr. — Delavska stranka je začela mogočno ofenzivo proti torijski vladi Bonar Lawa. Stranka zahteva, da vlada preneha s "nevtralnostjo", napram Francozom v Ruhr in intervencira.

Obe liberalni stranki — kateri vodita Lloyd George in Asquith — sta se pridružili Delavski stranki v zahtevi za intervencijo z ozirom na Ruhr. Dejstvo, da je angleška vlada odrekla rabo železnice Franciji v okolliu Kolina, je priplati močni opoziciji laboritov in liberalcev v zbornici.

Ramsay MacDonald, vodja delavskih poslancev v parlamentu, je dejal večeraj na sestanku v Cardiffu: "Ako ima Francija toliko deirja, da lahko pošlje oboroženo armado v Ruhr, tedaj tudi lahko plača svoje dolgove Angliji."

Med angleškimi rudarji se je pričelo gibanje za zvišanje meze.

SODNIK V STRAHU.

Atlantic City, N. J. J. — Sodnik Stichel, član najvišjega new-jerskega sodišča, je stopil v brivnico, da se obrije. Ko je sedel na stolu in mu je zamorski brivec zastavil britve na vrat, je brivec rekel: "Obhodili ste mojega brata Bill Battla na električni stol." Malo je počakal, par sekund... Bila so večnost za sodnika, nato ga je prišel mirna briti, rekoč: "Kaj tako ni bil nič pride."

PARNIKA OBTICALA V LEDU NA MICHIGANSKEM JEZERU.

Muskegon, Mich. — Parnika "Alabama" in "Georgia" sta obticala ob ustju lokalnega pristanišča v ledu. Pasažirji s "Alabama" so se vsceno izkresili.

VREME.

Chicago in okolica: V sredo jasno. Severozapadni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 23, najnižja 18. Sonce izide ob 6.38, zaide ob 5.30.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece, in za inozemstvo \$5.00.

Naslov na vso, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2687-89 So. Lwada Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$5.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Jan. 31-23) poleg vsakega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnemv potekla naročnina. Poslovite se pravilno, da se vam ne ustavi list.

KDO NAJ BO NA DELU ZA DELAVSKE ORGANIZACIJE?

Za delavce je važno vprašanje, ako delavske organizacije napredujejo ali nazadujejo. Za tiste, ki delavce izkoriščajo, je to vprašanje tudi važno. Ampak njih naloga ni, da delajo, da delavske organizacije napredujejo.

Za delavce ne zadostuje, ako je člane delavske strokovne in politične organizacije, poleg pa mogoče še katere delavske gospodarske organizacije. Zanj ni dosti, ako redno plačuje prispevke organizacijam, h katerim pripada in semintje prihaja na seje. Zanj je najvažnejše, ali delavske organizacije napredujejo ali nazadujejo.

Ako delavske organizacije nazadujejo, postoje gotovi vzroki. Spoznati je treba te vzroke in jih odstraniti, da organizacija zopet napreduje. To pa lahko delavec le stori, ako se zanima za vse, kar se v organizaciji dogaja. To pa izve, ako prihaja k sejam in pazno čita delavske časnike, posebno pa glasila organizacij, h katerim pripada.

Če organizacija napreduje, so zopet tukaj vzroki, ki povzročajo njeno napredovanje. In zopet se mora delavec poučiti o teh vzrokih, da jih pozna in lahko spopolni, da organizacija še bolje napreduje.

Vse delavske organizacije so bile ustanovljene v korist delavcev, ne glede na to, ako so politične, strokovne ali gospodarske. Delavci imajo od teh svojih organizacij koristi. Logično se morajo torej delavci zanimati, kaj se godi v teh organizacijah.

Ako se odkrije kakšna pomota, ki povzroča, da organizacija nazaduje, tedaj je treba, da se lotijo delavci, organizirani v tisti organizaciji, v kateri se je izvršila za organizacijo kvarljiva pomota, delati z združenimi močmi, da se ta pomota odpravi v interesu delavcev, to je v interesu vseh delavcev, ki so organizirani v nji. To se zgodi s trezno razpravo, ki pa mora biti stvarna in ne sme nikdar postati osebna. Nepremišljeni napadi, zvezani z osebnostjo, ne bodo odpravili pogošča, ampak ga navadno še povečajo.

Delavske organizacije, v katerih so s stvarnimi razpravami dognali napake in so jih po spoznanju odpravili, so napredovale. V organizacijah, v katerih so ostali slepi napram napakam ali so se napake odstranjale na ne stvaren način, so nazadovale.

Ako je organizacija sprejela zaključke, ki niso vseh nekaterim članom ali pa manjšini, če so taki zaključki na kvar organizaciji, tedaj le stvarna razprava lahko izravna nesoglasje, ki so ga ustvarili zaključki. Kakor hitro se v razpravo zanesejo stvari, ki ne spadajo k stvari, se nesoglasje poveča in dostikrat razvije v razkol, ki je na škodo celi organizaciji. Vedno je treba imeti pred očmi, da se večina lahko zmoti kot se lahko zmoti manjšina. Večina pa lahko zmerom popravi svojo zmotu, ako se ji dokaže, da se je zmotila. Manjšina pa redkokdaj popravi škodo, ki jo napravila, ako je po krivici napadla večino, ker od napada, ki ga je izvršila manjšina zaradi zaključkov na večino, vedno nekaj obvisi, akoravna pol-da manjšina kasneje izjavo, da se je zmotila, ko je napadla večino.

Ako ima članstvo vedno skupne interese svoje organizacije pred očmi, pride redkokdaj do pogoškov v organizaciji, kajti če je vse članstvo vedno na straži, da se pogoški ne izvrše, tedaj je to izreden slučaj, ako se izvrši pomota. In take izredne slučaje je lahko poravnati.

Organizacija daje vsem rednim članom enake pravice in dolžnosti. Iz tega sledi, da je dolžnost vseh članov, da delajo za napredek in korist organizacije. Kajti če imam enake pravice, tedaj je tudi moja dolžnost enaka dolžnostim vseh drugih. To pomeni z drugimi besedami, da se moram za organizacijo ravno tako zanimati kot odbor, kateremu je članstvo za določen čas poverilo vodstvo organizacije. Ako članstvo dela v soglasju z odborom, naobratno pa odbor povsod z nasveti podpira članstvo, tedaj organizacija ne bo nazadovala, ampak bo napredovala. Z združenim delom se doseže vse, brez kooperacije pa malo, dostikrat pa ničesar.

Naše družinske razmere.

Iz gorekega kota. — Tudi jaz čitam dopise v Prosveti, toda presedajo mi taki dopisi kot je bil oni "s hriba". Dopisnica pravi, da se ni poročila s svojim možem radi ljubezni, pač pa zato, da bo ložje živela ter ji ne bo treba iti po tovarnah služiti kruha. Ponaša se tudi s tem, da hlače ne nosi. Saj vemo, da bi kaj takega ne bilo lepo, vsega obsojanja pa je vredna radi tega, ker moža ni vzela iz ljubezni ter bila pri sklepu zakona sebična. Kaj si mora misliti mož o tako ženi? Ali more ona pričakovati, da bo z njo uljuden in jo imel radi? In še pravi, kako je treba potrpeti!

Tudi jaz imam moža, a nisem ga vzela iz sebičnih namenov, da bi ga kot zakonskega moža izkoristila, pač pa iz ljubezni. Sploh se mi čudno zdi, kako bi moža ženska imeti v sebi toliko hlimbe, da bi vzela moža, katerega ne ljubi. Saj si lahko naprej misli, kaj prinese zakon, da nima nikdar miru pred možem in da nastane v družini razkol, če ni ljubezni. Če ni tega pa je tudi boljše, da se zakonska lotita sodnijskim potom, kot bi bil večen prepir med njima.

Ko bi moj mož ravnal tako, kot sta pisali dve rojakinji v Prosveti, da se je godilo njima, prav nič bi se ne pomisljalo in storila bi tako kot sta onidve. Ločila bi se od njega, če bi ga ne ljubila, pa sploh ne bi živela s njim kot dela ona "s hriba". Da bi se gledala s možem kot pes in mačka in to vse življenje. Nikdar bi ne bila vesela, če bi se mi tako godilo, a če bi se v takem slučaju ločila, bi imela vsaj nekaj od življenja.

Saj vidite lahko, koliko je v stari domovini gorja, kjer stariši prilizijo svoje otroke, kako se morajo poročiti. To smatramo, da je zločin v človeštvu, če nekdo prisili svojega otroka, na koga naj se naveže za vse življenje. Oba zakonaka sta po prilizjeni zvezi nesrečna in življenje sanjajo ni drugega kot zvrhana kupa pelina. Pa naj bo dopisnica, ki na tak način tolmači zakon, katerega hoče, povem ji, da se v tem oziru zelo moti.

Pozdrav vsem proletarskim ženam v Ameriki. — Prizadeta.

SLIKE IZ NASELBIN.

Orested Butte, Colo. — Z našim lastnim srecem namerjam vsem sosednikom prijateljem in znancem, da je moj soprog in oče osemletni otrok John Tezak umrl dne 9. februarja, 1923, po šestmesečni bolezni. Počojnik je bil rojen leta 1881 v Radoših, fara Radošica na Belokranjskem. V Ameriki je bival 21 let. Bil je član društva S. Jožefa, št. 35 K. S. K. J. 18 let in član društva Planinski orol, št. 397 S. N. P. J., katerega je bil ustanovitelj. Oba društva sta darovala v spomin pokojniku lepe svetilce, za kar izrekam najlepšo zahvalo. Počojnik je bil zvest član in boritelj U. M. W. of A. katere lokal št. 3256 mu je v zadnji pozdrav daroval krasen venec.

Pogreb pokojnika se je vršil po cerkvenem obredu dne 11. februarja, katerega so se udeležili štiri bratska društva, poleg označenih dveh še društvo št. 26 N. H. Z. in št. 183 H. Z. III. Srečno se zahvalim članom vseh označenih bratskih društev za udeležbo pri pogrebu. Tako pokojnikovemu bratu Marku, ki ga je obiskal iz Walsenbuga, mojemu bratoma Johnu in Geo. Vouk, sosedu Filipu Jaklič za lepe roke, in vsem sosedom, znancem in prijateljem, kateri so mi pomagali začasno bolezni in smrti pokojnika. Nudili so mi tolažbo in sterili vse, kar je bilo v njih moči.

Pokojnik zapušta tu dva brata: Marka v Walsenbugu, Colo., in Martina v New Yorku, mene in osem otrok. — Poživaj mirno, dragi soprog in oče, lahka naj ti bo ameriška zemlja. — Barbara Tezak, soproga, John, Martin in Viliam, sinovi, Marija, Franci, Cecilija, Barbara in Rozzi, hčere.

Pokanje na Irskem.

Dublin, 19. febr. — V bitki med republikani in četami Svobodne države je bil večeraj ubit rebelni vodja Dennis Ladey. Več vojakov na obeh straneh je bilo ranjenih in 12 republikanov ujetih. Bitka se je vršila pri Tipperaryju.

Republikani so vrgli vojaški vlak s tira.

Učenjaki strlije pred zakladi faraona.

Luxor, Egipt. — Neprestano so zadnje čase pričele prihajati v Luxor skupine domačih in tujih učenjakov, da raziskujejo nova odkritja faraonove grobnice in študirajo starodavno egiptensko kulturo. Velika množica izletnikov je prisotna pri odkrivanju Tutenkamenove grobnice in obširne najrazličnejše umetno izdelane predmete, ki jih neprestano odkrivajo.

V predsoči so dobili kaka dva čevlja visoko leseno posodo, ki je vaa obdelana z debelimi zlatimi obroči in med obroči so vezane različne figure iz tedanjega življenja, v katerih je nemalo vpo-dobljalje študije. Skleda je pokrita z dvema vrticema, ki sta pritrjeni z medenimi okovi. Skleda je izdelana na način, da izgleda kakor kip kakega boga, kakorinskih je dovolj videti po odkritih templjih. V posodi je bil mal kip obdelan z zlato, ki predstavlja kraljevo truplo. Izdelano je prav po načinu, ko je svetela umetnost začela Aknatona in je bresdvomno ena najkrajšjih najdb, kakor so jih še kdaj odkri-li.

Mal lesen podnošek z številni-mi vdolki okrasov in slonove ke-sti je bil predmet, ki so ga prina-sili iz grobnice čumnate prve za-ogromno skledo. Dve leseni glavi sta bili položeni na tem podnoš-tem stolu. Take podnoške so rabili Egipčani, ko so legli k po-čitku, kakor je ta običaj dobili še dandanes pri nekaterih naro-dih. V čumnati je bila večja sku-pina lesenih konj, koles in vornih delov. V konjskih ustih so natak-njena nuda in na vratovih kama-ti kot vidimo še dandanes. V no-tranjšini so našli sploh vse, kar je tedanje čase potreboval človek za udobno življenje. Ko so spr-vili iz prve grobnice čumnate vse predmete, so še pometli in prinesli na dan več zabojev smeti. Pometli so, da bi se slučajno ne izgubilo kako srno zlato ali draguljev. Med smetmi je bilo največ semenake hita, ki so ga Egipčani nanosili svojemu vi-da-darju v grobnice. Ljudje vpraš-jejo, če bi li v kobilu iz tega sta-rodavnega semenja kal. Odgovor na to je negativen, kajti srnje je bilo na tak način preprano, da je življenje v njem umorjeno. Če bi bilo v srnju življenje, bi ne bi-lo ostalo toliko časa.

V grobniki celici so našli po-polnoma opremljene naslonjalo, ki je izdelano v obliki glave po-vodnjega konja. Tudi pri tem na-slonjalu je skupina vojaške stra-že, izdelane iz lesa. Vse skupina izgleda smešno in barbarako. Največ je izdelano iz cedrovega lesa in naslonjalo pokrito s zla-tim perjem. Zrelo lesena glava sverine je napel odprto in kaže jesik ter tope zobe, ki so iz ala-bastra ali iz slonove kosti. Ušesi konja stoje napeto pokonei kot bi poslušali. To je prav čudna figura, ki so se ji raziskovalci amejali, ko so je privlekli na po-vrže. Ni mogoče dognati, kaka mistična ideja leži za to obliko povodnjega konja. Na vsak način gre tu za kako vražo, kajti po-vodno kobilu so Egipčani častili kot boginjo rojstva. Rekl so, da se je oglasila častita gospa Povod-nja kobila mi pa pravimo častita gospa Storkija. Naslonjalo se je bil eden navadnih delov pohištva med Egipčani in sicer vedno iz-delano v podobi kake pošasti. V naslonjalu kakor na drugem po-hištvu, stolihi, klopih, postelji itd., ki so ga našli v predsoči prave grobnice, je vdolano Tu-tenkamenovo ime.

Ko so privlekli na dan neštete zlato vaze in druge predmete z zlatimi vdolki, radi megla in prahu, ki ga je raznašal veter iz puščave, ni imelo zlato prave-ga blešča, kot je bilo opaziti v grobnici pri odkritju z električ-no svetilko. Vendar dragocenosti najdenih predmetov nikdo ne more presoditi in presenečeni zrejo nanj arheologi. Oblast fa-raonov je morala biti tedanje ča-se nekaj neizmernega.

Kolika je bila denarna moč Tu-tenkamen, se da sklepati zlasti po velikih vplah, ki so jih našli v Karnaku. Iz teh spisov so izbra-li, da je Tutenkamen dal napra-viti bogu Amenu zlat kip iz čiste-ga zlata in dragocenega kamenja. Napise in znake nad vrati tem-peljev po državi je dal istotake na-praviti iz samega zlata, v temp-lje so zlato privlačili na ladjah, srebra, bakra in bronca je bilo v izobilju. Zalagal je tempelje z dra-gocenim kamenjem, slogove kost-

je in dišavami, da bi bogovi in boginje naklonili Egiptu ter nje-govemu ljudstvu srečo in blago-stanje.

V mrtvaški kapeli Tutenka-menovca podfaraona v Egiptu predstavlja neka lesena skupina kipov prihod poslanecv iz raznih dežel, ki prinašajo davek egip-tovskemu faraonu, ki sestoji iz-velike množine zlata, dragih ka-menov in drugih redkih dragocenosti. Egipt sam je bogat po zla-tokopih, katerih je dovolj v juž-nih pustinjah med reko Nil in Rdečim morjem. Nešteti zlatokopi, ki so tam nahajajo, so gotovo oni, iz katerih so že faraoni do-bivali zlato.

Na neki plošči, ki so je dobili med drugimi najdbami, je tudi kratka zgodba, ki je bila spisa-na še pred vladanjem Tutenka-mena, ki se nanaša na nekega a-sijskega vladarja, ki vprašuje faraona za zlat dar in pri tem navaja za vzrok, da je v Egiptu zlato nekaj tako navadnega, ka-kor je navaden prah v puščavi. Pisava je naslovljena na Akna-tona, Tutenkamenovega predni-ka. Tutu, veliki zakladničar za-časa Aknatona, ki je bil brakovno pomejši faraon Tutenkamen, je dal dar, katerega je Aknaton po-daril prosilec in sicer je stehal prvo poslanika od kralja iz Azi-je, ki prosi za lato in potem mu odtehtal ravno toliko zlata, v da-ri-lo.

Pogrebna shirka, ki so jo našli v grobnici, je tako dragocena, da je nemogoče prečiniti celo posa-mena dela. To pa je bil le mali del bogastva, ki se je bleščalo na faraonskih dvorih in palačah. V Kairu je med muzejako shirko še nešteto dragocenih kamenov, ki so bili nekdanj last faraonov, a bo-že najbrže izgubili svoj blešč ra-di starosti.

Po mnenju staroslovcev je Tutenkamen živl deloma v Memphisu, blizu današnjega Kai-ra, kjer se danes stoji neko po-slopje, v katerem je prebival in je bilo sgrajeno 200 let pred Tu-tenkamenom, katerega je sgradi-l Tutmos I. Tam so stale nek-danje Tebe. Faraonsko palačo je tudi zgradil Amenofis III. na bre-govih ob Nilu, nekoliko ven iz Tebe. Razvaline one palače je vi-deti še danes in jih je z lahko-to opaziti iz današnjega Luxorja.

Te palače faraonov so bile la-hke in srsne sgradbne in v opake katerih notranje stene so bile o-metane z nekim mavcem. Polog tega so bile na stenah raznovrat-ne slike in izdobljne, ki so v ši-vih barvah predstavljale kake o-sebe ali okraske. Poslopja pa so bila navadno zgrajena na kultiv-rani zemlji in ker je bilo preveč mokroče so toliko prej razpadla. V Tebelemarmu pa stoji še danes razna vednoma razrušena poslop-ja, ker je kraj suh in ob puščavi. Še danes je opaziti, kje so bili vr-tovi, paviljoni, parki in hodniki. Tn pa tam je še videti kako ne-stroholno korenino nekdanjih dreves in bujnih rastlin.

Indijanske legende in pravljice.

O pticah in svereh.

Ko je Manitu ustvaril zemljo in gore s tem, da je vsul skozi od-prtino na nebu ogromno množico skal, smeti in prahu, je bil zelo zadovoljen s svojim delom. Počiv-al je več dni in živel na zemlji, polegaj po travi in v sencih drev-es, kopal ase je v jezerih in pil vodo iz potokov, ki jih je ustvari-l njegova silna moč.

Sčasom pa mu je postalo ne-kam dolgočas in začel si je, da bi bilo več življenja na svetu, kar bi ga razveseljevalo. Njegovo sr-ce je bilo žalostno, kajti nikogar ni bilo, da bi mu delal družbo. Tako je začel premišljevat, ali bi se ne splačalo ustvariti kako živo bitje, ki bi prebivalo na sve-tu, kar bi svet napravilo toliko bolj krasen in mičen.

Šel je nazaj v nebesa, vzel v roko potno palico in s njo prišel zopet na zemljo, katero je on u-stvaril. Njegova potna palica ni bila na obeh straneh enako de-bela in tako je s malim koncem ustvaril velike in male ribe naj-različnejših oblik. Ko jih je iz-delal, vdhnil je v nje življenje in jih takoj tudi vrgel v potok, da se vesle po njem odplavale. Večje so plule v globokeje vo-de, male so pa ostale kar v poto-ku. Tako je Manitu ustvaril ri-be.

Manitu je šel v gozd, da se ma-lo ohladi in odpočije od dela. To-da ni dolgo počival. S tal je po-bral polno past suhega listja, vz-dignil ga v zrak in ipustil, da

ga je odnesel veter. Veter je od-našal suho listje, med tem pa so pričele vankemu listu rasti peroti in perje. Počeli listov so se spu-sminjali v kljune in tako je do-brotljivi Manitu ustvaril ptice. Od hrastovega in javorovega listja so bili večji in močnejši ptiči, kakor orli, sokoli, ujede itd., od malih listov, trepetlik, topolov in borevničevja pa so zrastle škinkove, tačice, vrabe in drugi. Iz vakega lista je po-stal druge vrste ptič in kmalu je bilo ališati v gozdu koncert, vse je pelo hvalo ustvaritelju Mani-tuju.

Iz sredine svoje palice je Mani-tu ustvaril sverine in druge živa-lce, kajote in volke; ustvaril je ovce in lisice. Ko jih je izdelal jih je položil na tla in živali so se ta-daj razkropile, nekatere so šle v gozdove, druge na polja in v mo-švirje. Kmalu je bilo po vsem svetu dovolj živali.

Ko je Manitu izdelal vse to si je privoščil mal odmor. A med-tem so se pričele živali bojevati, velike so pobijale male in male so žle še manjše. Močne živali so napadale šibke in po gozdovih in rekah je bilo opaziti krvave sledi od pobitih živali, ki jih je ustvaril Manitu. V sree je zabo-tele Manituja, ko je videl vse to, da se kreature, ki jim je dal živ-ljenje, tako davišo med seboj.

Tako se je Manitu odločil, da bo ustvaril neko drugo bitje, ka-teremu bo dal tudi razum, da bo s svojim razumom obvladal vs svet in krotil podivjane živali. To-novo bitje bo naredilo na svetu zakone in red in tako se živali ne bodo več pobijale, temveč žive-la bodo v miru in zadovoljstvu, ka-kor je že pred ustvarjenjem pri-šakoval.

Od debelejšega konca svoje pa-lice je ustvaril sivga medveda. Z gore, na kateri je bival Manitu med ustvarjenjem je postavil no-vo ustvarjena bitje v dolino, dal mu je um in moč, da vlada vs-jem svet. Novo ustvarjeno bitje je imelo mnogo razuma in tolmačilo je celo besede in želje Manituja drugemu stvarstvu.

Manitu je videl, da se novost-varjeno bitje obnaša prav po-njegovi volji in da modro vlada svet, bil je zadovoljen in se povr-nil domov v nebesa. Tako je indi-janski bog ustvaril zveri, živali, ptice in ri-be in vse živo stvarstvo na svetu, kateremu je dal za svo-jeja zastopnika in oblastnika na zemlji sivga medveda. Vse je bi-lo tedaj že na svetu, samo bakren-barvnega Indignca ne, kateri pa se je rodil pozneje, ko se je Ma-nitu razjezil nad sivim medve-dom in drugimi živalmi radi prevzetnosti. Toda to je že drugi zgodba, ki so jo povedali indi-janski modrijani in jo bomo v pri-liki tudi mi.

Snov za to pripovedko je pri-šla od indijanskega rodu Ute ali Mokoki, kateri je verjel, da je bil svet ustvarjen na ta način. Pripo-vedke je zapisal Charles Koslov Koža, zadnji velikih poglavarjev rodu Ute in vojskav Oreja, ki je vladal nad drugimi poglavarji v gorovjih prebivajočih indijans-kih rodov začasa, ko so prišli belokožci prihajati v Colorado.

POŽAR V BLAZNICI.

Pet in dvajset oseb je izgubilo življenje.

New York, N. Y. — V državni bolnišnici za umobolne na Man-hattanu je nastal ogenj, ki se je razširil v velik požar. Križ je bil s blaznice, ki niso hoteli zapustiti bolnice. Med njimi, ki so izgubili življenje, so bili tudi trije vojaši, katerim so bitke in pokanje gra-nat v Franciji tako pretreslo živ-ce, da so izgubili pamet. Zgoreli so tudi trije bolniški stražniki, ki so se trudili, da spravijo blaznice iz celice na prosto. Vseh blaznic je zgorelo dva in dvajset.

KAKO SKRBE ZA DOBLUŽENE VOJAKE.

Albany, N. Y. — Governor Smith pravi v svoji poslanici na legialaturo, da došlijeni vojaši silno trpe, posebno oni vojaši, katerim se je omračil duh, ker ni federalna vlada tako zanje skr-bela, kot bi morala skrbeti. Go-verner priporoča, da se zgradi de-žavna bolnišnica, v kateri bodo nastanjeni došlijeni vojaši, ka-terim se je omračil duh.

Governor meni, da polovica vo-jakov, ki se nahajajo v bolnišni-cah, ni mogla prepričati federal-nega veteranskega biroja, da je omračenje njih duha posledica službe v vojnem času. Ti vojaši se zdaj nahajajo po raznih bo-lnišnicah.

